

KADIN SPORCULARIN ŞİDDET EĞİLİMİ İLE PSİKOLOJİK DURUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Ercüment ERDOĞAN^{ID}*1, Şeyma KARATAŞ^{ID}1

¹Ordu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor YO, Ordu, TÜRKİYE

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışma sporda şiddet olgusunun kadın sporcularda, psikolojik durum, spor türü ve bazı sosyo demografik değişkenler bakımından incelenmesi ve sporcuların psikolojik durumları ile şiddet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışmada, nicel araştırma modellerinden, betimsel model kullanılmıştır. Çalışmamıza 17-30 yaş arası çeşitli branşlarda aktif olarak spor yapan 80 kadın sporcu katılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması amacıyla "Sosyo-Demografik Bilgi Formu", "Şiddet Eğilimi Ölçeği" ve "Kısa Semptom Envanteri" kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 22.0 programında Kruskal Wallis test, Mann Whitney u testi ve Spierman korelasyon testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre kadın sporcuların spor türü, yaş, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, gelir durumu ve yaşadığı yer değişkenleri bakımından şiddet eğilim ve psikolojik durumları arasında fark olmadığı tespit edilmiştir. Sporcuların şiddet eğilim düzeyleri ile psikolojik durum alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Çalışmanın sonuçlarına göre kadın sporcuların psikolojik durum alt boyutlarındaki semptomların sıklığındaki artışın sporcuların şiddet eğilim düzeylerini artırdığını, diğer değişkenlerin ise şiddet eğilim düzeyleri ve psikolojik durumlarına etkisinin olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadın sporcu, Şiddet eğilimi, Psikolojik durum,

INVESTIGATION OF FEMALE ATHLETES' TENDENCY TO VIOLENCE AND PSYCHOLOGICAL STATUS BASED ON CERTAIN VARIABLES

ABSTRACT

Original Article

Aim: This study addressed the phenomenon of violence in sports. To that end, it investigated female athletes' psychological status, sport types and socio-demographic characteristics and analyzed the relationship between their psychological status and propensity to violence

Method: Descriptive model, which is a quantitative research model, was used. The study sample consisted of 80 female athletes aged 17-30 years engaged in various sport branches. Data were collected using a "Socio-Demographic Information Form," "Violence Tendency Scale" and "Brief Symptom Inventory." Data were analyzed using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS22.00). Shapiro Wilk, Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests were used for analysis.

Findings: Results show that participants' propensity to violence and psychological status did not differ by sport type, age, mother's educational level, father's educational level, income level and place of residence. Participants' propensity to violence and psychological status were positively correlated.

Conclusion: The more prevalent the psychological status of subscale symptoms, the higher the female athletes' propensity to violence. However, other variables have no effect on their propensity to violence and psychological status.

Keywords: Female athlete, violent tendencies, psychological status

*Sorumlu yazar: ercumenterdogn22@hotmail.com, Tel: +905327192322

1. GİRİŞ

Son yıllarda toplumun birçok kesiminde saldırganlık ve şiddetin yaygın bir biçimde görülmesi bu durumun sosyolojik ve psikolojik olarak incelenmesini gerektirmektedir.

Şiddet, kelime anlamı olarak, insanın fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne yönelik her türlü maddi ve manevi olumsuzluğu dile getirmektir. Bu olumsuzluğun temelinde ise dikkatimizi çeken iki kavramdan biri güç, diğeri ise saldırganlıktır. Türk dil kurumu gücü “Bir olaya yol açan her türlü devinim” olarak tanımlamaktadır. Erten ve Ardalı (1996), saldırganlığı “Hâkim olmak, yenmek, yönetmek amacıyla güçlü, şiddetli, etkili bir hareket, fiil, işlem: bir işi bozma engelleme, boşa çıkarmaya karşı düşmanca, yaralayıcı, hırpalayıcı veya tahrip edici (yıkıcı, yok edici) amaç taşıyan bir davranış” olarak tanımlamaktadır. Şiddet, gerek ülkemizde gerekse dünyada aile içi, iş ortamı, sosyal çevrede ve özellikle spor alanlarında hem sporcular hem de taraftarlar arasında oldukça sık bir şekilde görülmektedir.

Spor her ne kadar bir oyun ve eğlence aracı olarak ortaya çıksa da günümüzde ekonomik, siyasi ve hukuki bakımdan farklı bir nitelik kazanmıştır. Bu farklılaşmanın sonucu olarak, sporda ulusal ve uluslararası rekabet düzeyi artmış ve rekabet birçok olumlu gelişmenin yanı sıra sporda şiddet ve sapkın davranışların ortaya çıkmasına, kazanma ve kaybetmenin yaşamsal ya da ölümcül bir anlam kazanmasına ve bunun sonucunda spor alanlarında şiddet ve saldırganlık olaylarının artmasına neden olmuştur.

Endüstriyelleşme ile birlikte sportif yapı evrim sürecine girmiş, ticari ve ekonomik kaygı ve getiriler sporun özünde bir değişim başlatmıştır. Sporda yüksek ve daha iyi performansın ticari ölçü değerleri ile belirlenmesinin sporun içinde şiddetin ve saldırganlığın ortaya çıkmasına neden olduğu söylenebilir. Yüksek düzeyde mücadele ve rekabet de sporcu psikolojisini zorlamaya başlamış, sporun gerek üreticileri gerekse de tüketicileri arasında şiddetin, saldırganlığın ve çirkin tezahüratın ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Yücel, Atalay ve Gürkan,2015).

Özdemir ve Mercan (2006), her toplumda sporda şiddete başvuran kişiler, şiddetin nedenleri ve şiddetin gerçekleştiği alanların farklılıklar gösterebileceğini, şiddete yönelik davranışların, oyun kurallarının ihlal edilmesi, küfür, saldırganlık, fiziki güç kullanımı, sportmenlik dışı tutum ve davranışlar, doping, şike ve teşvik primi gibi değişik şekillerde ortaya çıkabileceğini belirtmektedir.

Bull (1991), ise sporda şiddete neden olan unsurları; rekabet hırsı, itiraz etme ve karşı koyna sonucu oluşan saldırganlık, kendi evinde ya da rakip sahada oynanan maçlar ve bu maçlara gelen fanatik seyircilerin neden olduğu saldırganlık, fiziksel temas, oyuncuların sosyo-kültürel durumu, hakemlerin vermiş olduğu kararlar doğrultusunda ortaya çıkan tepkiler ve amigolar şeklinde sıralamıştır.

Sporda aşırı şiddetin yaygın olduğu düşüncesi büyük ölçüde kanıksanmıştır. Ancak, oyuncular tarafından aşırı şiddet eylemleri genellikle düzensiz meydana gelir ve kısa zamanda unutulur. Bu nedenle, toplum bir sporcunun kısır davranışıyla anlık olarak öfkeli olsa da, insanlar zaman geçtikçe iyilik hissine kapılıyorlar. Bununla birlikte, şiddetli sporcu eylemleri toplumda göz önüne alındığında, önemli bir sorunun olduğu açıkça görülmektedir (Yates ve Gillespie,2002).

Spor fiziksel ve fizyolojik kazanımlarının yanı sıra bireylerin ruh sağlığını da olumlu yönde etkilemek, sosyal iletişim sağlamak amacı ile yapılan hareketler dizisi olarak ifade edilmektedir. Sporcunun sahip olduğu psiko-fizik denge durumuna kavuşması için yoğun duyguların ortadan kaldırılması gerekir. Aksi takdir de

sporcuyla oyunda tutmaya devam etmek ve sonuç beklemek mümkün değildir (Kuter ve Öztürk, 1999). Anderson ve Bushman (2002)'ın "teori temelli saldırganlık araştırmalarının saldırganlık ve şiddetin nedenlerini anlamamızı güçlendirerek toplumdaki şiddet seviyesini düşürebileceği" göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmektedir.

Bu araştırmada spor yapmanın, bireyin ruhsal yapısı üzerindeki etkisini anlayabilmek için aktif spor yaşamı olan kadın sporcularda, psikolojik durum ve şiddet olgusunun spor türü ve bazı sosyo demografik değişkenler bakımından incelenmesi ve sporcuların psikolojik durumları ile şiddet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma modellerinden, betimsel model kullanılmıştır. Bu çalışmada, tarama yöntemi uygulanmıştır. Tarama yöntemi, mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir yöntem olup bu araştırmada geniş örnekleme ulaşabilmenin en kolay yolu olan anket kullanılmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın örneklem grubunu Ordu üniversitesinde öğrenim gören kadın sporcular oluşturmaktadır. Çalışmamıza 17-30 yaş arası çeşitli branşlarda aktif olarak spor yapan sağlıklı, gönüllü 80 kadın sporcu katılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla "Sosyo-Demografik Bilgi Formu" , "Şiddet Eğilimi Ölçeği" ve "Kısa Semptom Envanteri" kullanılmıştır.

Şiddet Eğilim Ölçeği: Çalışmaya katılan kadın sporcuların Şiddet Eğilim düzeylerini belirlemek için Haskan ve Yıldırım (2012), tarafından geliştirilen "Şiddet Eğilim Ölçeği" kullanılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin elde edilen sonuçlar, bu ölçeğin kadın sporcuların şiddet eğilimlerini ölçmek amacıyla kullanılabilirliğini göstermektedir.

Kısa semptom Envanteri: Kadın sporcuların psikolojik durumlarını belirlemek için Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Şahin ve Durak (1994), tarafından yapılan "Kısa Semptom Envanteri" kullanılmıştır. Ölçeğin 5 alt boyutu ve toplam 53 maddesi vardır. Öz-değerlendirme türünde bir envanterdir. Kısa Semptom Envanteri (KSE) bireylerin psikolojik belirtilerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilen Symptom Check List_90 (SCL-90)'den kısaltılarak türetilmiş ve daha kısa olan bir ölçme aracıdır. SCL-90-R'nin (Ruhsal Belirti Tarama Envanteri) 9 faktöre dağılmış 90 maddesi arasından, her faktörde en yüksek yükü almış 53 madde seçilmiştir. Bireylerin "Hostilite", "Somatizasyon", "Depresyon", "Anksiyete" ve "Olumsuz Benlik" belirtilerini belirlemek için kullanılan araç Kısa Semptom Envanteri (KSE) olarak adlandırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada katılımcıların ölçeklerden aldığı puanlar bilgisayar ortamında SPSS 22.0 programına işlenmiş ve tanımlayıcı istatistikleri, Shapiro Wilk normallik testi sonucuna göre verilerin normal dağılım varsayımını karşılamadığı için Kruskal Wallis test, Mann Whitney u testi ve Spierman korelasyon testi ile veriler değerlendirilmiştir. Anlamlılık düzeyi olarak 0,05 kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Spor türüne göre şiddet eğilim düzeyi ve psikolojik durumlarının karşılaştırılması

	Branş	Median	Std.dev.	Z	P
Şiddet puanı	Temas sporu	31,50	8,08	-1,411	,158
	Temassız spor	29,00	6,20		
Anksiyete	Temas sporu	10,50	9,89	-,698	,485
	Temassız spor	9,50	7,78		
Depresyon	Temas sporu	11,00	9,51	-,079	,937
	Temassız spor	10,50	8,05		
Olumsuz benlik	Temas sporu	12,00	10,32	-,329	,742
	Temassız spor	10,00	8,39		
Somatizasyon	Temas sporu	8,00	6,54	-,684	,494
	Temassız spor	8,50	6,68		
Hostilite	Temas sporu	6,50	5,77	-,828	,408
	Temassız spor	6,00	4,48		

Tablo 1’de görüldüğü üzere,

Sporcuların temas sporu ve temassız sporlar olarak yaptıkları spor türlerini gruplayıp şiddet ve psikolojik durum düzeylerini karşılaştırdığımızda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$). Ortanca değerleri incelediğimizde Somatizasyon dışındaki tüm ortalamalarda temas sporcularının daha yüksek şiddet ve psikolojik durum alt boyut puanlarına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2. Yaş değişkenine göre şiddet eğilim düzeyi ve psikolojik durumlarının karşılaştırılması

	Yaş	Median	Std.dev.	Z	P
Şiddet puanı	17-20	30,00	7,54	-,457	,648
	21-23	30,00	7,32		
Anksiyete	17-20	10,00	9,29	-,080	,936
	21-23	8,00	8,48		
Depresyon	17-20	11,00	9,04	-,667	,505
	21-23	11,00	8,49		
Olumsuz benlik	17-20	11,00	9,76	-,506	,613
	21-23	8,00	8,95		
Somatizasyon	17-20	7,00	6,41	-,544	,587
	21-23	9,00	7,38		
Hostilite	17-20	6,00	5,40	-,130	,897
	21-23	6,00	5,00		

Tablo 2’de görüldüğü üzere,

Sporcuların yaş değişkenine göre yaşlarını gruplayarak şiddet ve psikolojik durum düzeylerini karşılaştırdığımızda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$).

Tablo 3. Anne eğitim düzeyine göre şiddet eğilim düzeyi ve psikolojik durumlarının karşılaştırılması

	Eğitim Düzeyi	N	Median	Std.dev.	P
Şiddet puanı	İlköğretim	26	29,00	6,30	,588
	Ortaöğretim	27	31,00	7,73	
	Lise	18	32,00	8,87	
	Üniversite	9	29,00	6,85	
Anksiyete	İlköğretim	26	10,00	9,65	,946
	Ortaöğretim	27	10,00	9,52	
	Lise	18	10,50	8,07	
	Üniversite	9	10,00	9,53	
Depresyon	İlköğretim	26	8,50	9,99	,877
	Ortaöğretim	27	10,00	8,84	
	Lise	18	12,00	7,79	
	Üniversite	9	13,00	9,23	
Olumsuz benlik	İlköğretim	26	8,50	9,58	,542
	Ortaöğretim	27	11,00	10,03	
	Lise	18	14,50	9,26	
	Üniversite	9	12,00	9,66	
Somatizasyon	İlköğretim	26	7,50	6,59	,845
	Ortaöğretim	27	9,00	6,31	
	Lise	18	10,00	7,67	
	Üniversite	9	7,00	5,56	
Hostilite	İlköğretim	26	6,00	5,26	,641
	Ortaöğretim	27	6,00	5,64	
	Lise	18	7,00	4,99	
	Üniversite	9	5,00	5,40	

Tablo 3’de görüldüğü üzere,

Sporcuların anne eğitim düzeyine göre şiddet ve psikolojik durum düzeylerini karşılaştırdığımızda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$).

Tablo 4. Baba eğitim düzeyine göre şiddet eğilim düzeyi ve psikolojik durumlarının karşılaştırılması

	Eğitim Düzeyi	N	Median	Std.dev.	P
Şiddet puanı	İlköğretim	21	29,00	5,75	,237
	Ortaöğretim	26	28,00	7,61	
	Lise	23	33,00	8,19	
	Üniversite	10	35,50	8,01	
Anksiyete	İlköğretim	21	10,00	9,85	,605
	Ortaöğretim	26	11,00	7,17	
	Lise	23	10,00	8,70	
	Üniversite	10	12,50	12,33	
Depresyon	İlköğretim	21	12,00	10,50	,743
	Ortaöğretim	26	9,50	7,11	
	Lise	23	10,00	8,88	
	Üniversite	10	12,50	10,22	
Olumsuz benlik	İlköğretim	21	11,00	9,98	,482
	Ortaöğretim	26	11,50	8,35	
	Lise	23	11,00	8,92	

Somatizasyon	Üniversite	10	15,50	12,91	,942
	İlköğretim	21	8,00	6,91	
	Ortaöğretim	26	6,00	5,67	
	Lise	23	9,00	7,19	
Hostilite	Üniversite	10	8,00	7,46	,851
	İlköğretim	21	6,00	5,68	
	Ortaöğretim	26	5,50	5,12	
	Lise	23	7,00	4,93	
	Üniversite	10	8,50	6,36	

Tablo 4’de görüldüğü üzere,

Sporcuların baba eğitim düzeyine göre şiddet ve psikolojik durum düzeylerini karşılaştırdığımızda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$). Ortanca değerleri incelediğimizde, baba eğitim düzeyi üniversite olan kadın sporcuların şiddet ve psikolojik durum alt boyutlarında en yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Ailenin ekonomik gelir düzeyine göre şiddet eğilim düzeyi ve psikolojik durumlarının karşılaştırılması

	Gelir düzeyi	N	Median	Std.dev.	P
Şiddet puanı	1500-2500	40	29,00	7,19	,255
	2501-3500	16	32,00	9,77	
	3501-4500	16	30,50	5,01	
	4501 ve üzeri	8	28,50	6,40	
Anksiyete	1500-2500	40	10,00	9,16	,685
	2501-3500	16	9,50	9,91	
	3501-4500	16	10,50	9,87	
	4501 ve üzeri	8	6,00	10,85	
Depresyon	1500-2500	40	11,50	9,37	,695
	2501-3500	16	8,50	9,20	
	3501-4500	16	11,50	7,10	
	4501 ve üzeri	8	8,50	10,52	
Olumsuz benlik	1500-2500	40	12,50	9,34	,627
	2501-3500	16	10,00	11,23	
	3501-4500	16	11,00	7,04	
	4501 ve üzeri	8	9,00	12,52	
Somatizasyon	1500-2500	40	8,50	6,43	,888
	2501-3500	16	7,50	8,24	
	3501-4500	16	9,00	4,81	
	4501 ve üzeri	8	6,00	7,81	
Hostilite	1500-2500	40	6,00	5,63	,923
	2501-3500	16	7,00	5,18	
	3501-4500	16	6,50	4,67	
	4501 ve üzeri	8	6,00	5,87	

Tablo 5’de görüldüğü üzere,

Sporcuların gelir düzeyine göre şiddet ve psikolojik durum düzeylerini karşılaştırdığımızda gelir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$).

Tablo 6. Sporcuların yaşadığı yer değişkenine göre şiddet eğilim düzeyi ve psikolojik durumlarının karşılaştırılması

	Yaşadığı Yer	N	Median	Std.dev.	P
Şiddet puanı	Köy	6	29,50	5,35	,771
	İlçe	22	30,00	7,77	
	İl	52	30,00	7,59	
Anksiyete	Köy	6	11,00	6,86	,884
	İlçe	22	9,50	11,05	
	İl	52	10,00	8,50	
Depresyon	Köy	6	15,50	8,35	,667
	İlçe	22	10,00	10,44	
	İl	52	10,50	8,41	
Olumsuz benlik	Köy	6	11,00	5,19	,469
	İlçe	22	9,50	11,01	
	İl	52	12,00	9,36	
Somatizasyon	Köy	6	10,00	4,45	,719
	İlçe	22	8,00	6,79	
	İl	52	8,00	6,77	
Hostilite	Köy	6	9,50	3,68	,634
	İlçe	22	5,50	6,05	
	İl	52	6,00	5,19	

Tablo 6’da görüldüğü üzere,

Sporcuların yaşadığı yer değişkenine göre şiddet ve psikolojik durum düzeylerini karşılaştırdığımızda gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($P>0,05$).

Tablo 7. Sporcuları şiddet eğilim düzeyi ve psikolojik durumları arasındaki ilişki

	Anksiyete	Depresyon	Olumsuz benlik	Somatizasyon	Hostilite
Şiddet puanı	,595**	,467**	,559**	,431**	,506**
	,000	,000	,000	,000	,000

Tablo 7’de görüldüğü üzere,

Sporcuların şiddet düzeyleri ile psikolojik durum alt boyutları arasındaki korelasyon sonuçlarına göre şiddet düzeyi ile psikolojik durum alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). Sporcuların şiddet düzeyi ile psikolojik durum alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif ilişki bulunmaktadır($P<0,05$).

4. TARTIŞMA

Kadın sporcuların şiddet eğilim düzeylerini ve psikolojik durumlarını çeşitli değişkenler bakımından incelediğimiz bu çalışmada elde ettiğimiz bulgular ile şiddet eğilimi ile psikolojik durum alt boyutları arasındaki ilişki bu bölümde literatür bilgileri ile birlikte değerlendirilecektir.

Kadın sporcuları spor branşına göre temas sporları ve temassız sporlar olarak iki gruba ayırdığımız bu çalışmada gruplar arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir. Fakat temas sporu yapan bireylerin temassız spor yapan bireylerden daha yüksek şiddet eğilimlerinin psikolojik semptom sıklığının

olduğu görülmüştür. Tutkun ve ark. (2010), rakiple direkt temasın olduğu bireysel sporcuların takım sporcularına göre şiddete daha yatkın olduklarını ve bunu rekabet ve galip gelme arzusundan kaynaklandığını ve bu nedenle fiziksel kontrolsüzlüğün yaşandığını bildirmiştir. Özdemir ve Abakay (2017), kadın voleybol ve futbolcularda yaptığı çalışmada temas sporu olan futbolcuların saldırganlık düzeyinin voleybolculardan daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Dever ve Bulut (2017), beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin saldırganlık düzeylerini incelediği çalışmasında dövüş sporu izleyen bireylerin sözel ve fiziksel saldırganlık ve öfkelenme düzeyini artırdığını ve aynı zamanda temas sporcularının takım sporcularına göre öfkelenme düzeylerinin daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ile literatür sonuçlarının benzer olduğu fiziksel temasın sporcularda şiddet öfke ve saldırganlık düzeyini artırdığı belirlenmiştir.

Kadın sporcuları yaş durumuna göre şiddet eğilim düzeylerini ve psikolojik durumlarını incelediğimizde yaş değişkeninin anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Civan ve ark. (2010), bireysel ve takım spor sporcuların psikolojik durumlarının yaş değişkeninden etkilenmediğini bildirmiştir. Sütapak (2018) psikolojik semptom sıklığı ile yaş arasında ilişki olmadığını belirtmektedir. Erdoğan ve ark. (2018), yaş değişkeninin kadın futbolcuların saldırganlık düzeyine etkisinin olmadığını bildirmiştir. Bu sonuçlar çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan Erim ve Küçük (2017), boks branşındaki kadın sporcuların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile kategorilerine göre (A milli, genç milli ve yıldız milli) sporcuları karşılaştırmış ve A milli kategorideki sporcuların psikolojik dayanıklılıklarının yaş ve tecrübe gibi faktörlere bağlı olarak farklılık yarattığını bildirmiştir.

Çalışmada anne ve baba eğitim düzeyinin sporcuların şiddet eğilimi ve psikolojik semptom sıklığı üzerine anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Sütapak (2018), beden eğitimi öğrencilerinin üzerinde yaptığı çalışmada anne ve baba eğitim düzeyi ile psikolojik semptom sıklığı arasında anlamlı ilişki olmadığını bildirmiştir. Diğer taraftan bu sonuçların aksine Erdoğan ve ark. (2018), anne ve baba eğitim düzeyinin kadın futbolcuların saldırganlık düzeyini etkilediğini eğitim düzeylerindeki artışın saldırganlık düzeyini düşürdüğünü belirtmişlerdir. Araştırmalar ebeveynlerinin fiziksel şiddetine maruz kalan çocukların saldırganlık eğilimlerinin kötü muamele görmemiş çocuklara göre daha yüksek oranda olduğunu ve şiddetin daha fazla dışa vurulduğunu göstermektedirler (Baykal 2008, Duran ve Ünsal 2014, Liu 2004, Litrownik ve ark. 2003). Erdoğan ve ark. (2018), kadın futbolcuların ekonomik gelir düzeyinin saldırganlık düzeyi üzerine etkisinin olmadığını bildirmiştir.

Sporcuların yaşadığı yer değişkenine göre şiddet ve psikolojik durum düzeyi alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Ancak anksiyete, depresyon, Somatizasyon ve Hostilite alt boyutlarında köyde yaşayan bireylerin ilçe ve ilde yaşayanlara göre daha yüksek ortanca değerlere sahip olduğu görülmektedir. Literatür incelemesinde yapılan çalışmalarda yaşadığı yer değişkenini sonuçlarına ulaşılamamıştır. Bu çalışmadaki sonucu köy yerleşimindeki nüfus azlığının bireylerin sosyal yaşamlarını ve sosyal iletişim düzeylerini olumsuz etkilediğinden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Korelasyon sonuçlarına göre; psikolojik semptom sıklığı alt boyutları, Anksiyete, Depresyon, Olumsuz benlik, Somatizasyon ve Hostilite ile şiddet eğilim düzeyi arasında istatistiksel anlamlı aynı yönlü(pozitif)ilişki bulunmaktadır. Psikolojik durum sıklığı artışları şiddet eğilim düzeyini artırmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen bilgiler ışığında kadın sporcuların şiddet eğilim ölçeğinden aldıkları puan orta düzeyde şiddet eğilimlerinin olduğunu göstermektedir. Kısa semptom envanterinden elde edilen puanlar ise düşük seviyede psikolojik semptom sıklığına sahip oldukları görülmüştür. Kadın sporcuların yaş, spor türü, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin gelir durumu ve yaşadığı yer değişkenleri kadın sporcuların psikolojik durum semptomlarını ve şiddet düzeylerini anlamlı düzeyde etkilememektedir. Diğer taraftan psikolojik durumun pozitif ya da negatif yönlü değişimi şiddet düzeyini buna paralel olarak değiştirmektedir. Literatür bilgileri ile bu çalışmadan elde edilen bazı bulgular benzerlik gösterirken bazı bulgular farklılık göstermektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar genel olarak takım ve bireysel branşlar üzerinden ele alınmış ve branşlar içerisinde ise ağırlıklı olarak futbol ve futbol taraftarları üzerine yoğunlaşmıştır.

Öneriler;

- Sporda şiddetin farklı yönleri ile ele alınması ve Şiddeti ortaya çıkaran faktörlerin ayrı ayrı ele alınması gereklidir.
- Spor alanlarındaki Şiddetin önlenmesinde yasal mevzuatın kararlılıkla uygulanması gerekmektedir.
- Sporcu eğitim programlarına stresle başa çıkma ve psikolojik destek seansları yer almalıdır.
- Konu ile ilgili toplumsal ve bireysel akademik çalışmalar arttırılmasına ihtiyaç vardır.

6. KAYNAKÇA

- Anderson, Craig A. & Bushman, Brad J. (2002).** "Human Aggression", Annual Reviews Psychology, Vol. 53, pp. 27-51.
- Baykal, T. (2008).** Ailede Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet, Bu Şiddete İlişkin Tutumlar Ve Kadının Şiddet Yaşantısı. Doktora tezi, İzmir, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bull, S.J., (1991).** Sport psychology, A self-help guide. Crowood press, ramsbury, marlborough.
- Civan, A., Arı, R., Görücü, A., & Özdemir, M. (2010).** Bireysel ve takım sporcularının müsabaka öncesi ve sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1), 193-206.
- Dever, A., & Bulut, E.(2017).** Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması: Ordu Üniversitesi Örneği. Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Müsbid), 5(10), 45-56.
- Duran, S., & Ünsal, G. (2014).** Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Oranı ile Başkalarına Karşı Şiddet Kullanımı ve Saldırganlık Eğilimleri Arasındaki İlişki. Literatür Sempozyum Psikiyatri Nöroloji Davranış Bilimleri Dergisi, 1, 2-8.
- Erdoğan, M., Koçyiğit, M., Kayışoğlu, N. B., & Yılmaz, B.(2018).** Futbol ve Futsal Branşlarında Spor Yapan Genç Kadınların Saldırganlık Yaklaşımları. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD), 4(Special Issue 3), 1-14.
- Erim, V., & Küçük, H. (2017).** Farklı Kategorideki Kadın Milli Boksörlerin Psikolojik Dayanıklılıklarının Karşılaştırılması. Kastamonu Education Journal, 25(1).
- Erten, Y., & Ardali, C. (2001).** "Saldırganlık, Şiddet Ve Terörün Psikososyal Yapıları", Şiddet, Cogito, Sayı 6-7, Syf: 143-154.

- Haskan, Ö., & Yıldırım, İ. (2012).** Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163).
- Kuter, M., & Öztürk, F.(1999).** Antrenör ve Sporcu El Kitabı. 2. baskı, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Liu, J. (2004).** Concept analysis: Aggression. *Issues MentHealth Nurs*; 25: 693-714.
- Litrownik, AJ., Newton, R., Hunter, WM., English D. & Everson, MD. (2003).** Exposure to family violence in young atrisk children: A longitudinal look at the effects of victimization and witnessed physical and psychological aggression. *J Fam Violence*; 18(1): 59-73.
- Özdemir, N., & Abakay, U. (2017).** Kadın voleybol ve futbolcularda iletişim becerileri ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 41-52.
- Özdemir, C., & Mercan, R. (2006).** Spor ve Şiddet: Adnan Menderes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Muğla, Bildiri Kitabı*, 936-938.
- Sahin, N., & Durak, A. (1994).** Kısa Semptom Envanteri (Brief Symptom Inventory-BSI): Türk Gençleri İçin Uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi*.
- Sütpak, F. (2012).** Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zekâ ve kısa semptomlarının karşılaştırılması. *Harran Üniversitesi, sağlık bilimleri enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi*.
- Tutkun, E., Güner, B. Ç., Ağaoğlu, S. A., & Soslu, R. (2010).** Takım Sporları Ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 23-29.
- Yates, J., & Gillespie, W. (2002).** The problem of sports violence and the criminal prosecution solution. *Cornell JL & Pub. Pol'y*, 12, 145.
- Yücel, A.S., Atalay, A., & Gürkan, A. (2015).** Sporda şiddet ve saldırganlığı etkileyen unsurlar. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 2, 2, 68-90